

Vegleiðing um skráseting í hvítvaskskránni hjá Skráseting Føroya fyri útbjóðarar av tænastruvingum

Útgivið av

Skráseting Føroya

Dagført 1. novembur 2023

1. Innleiðing.....	2
2. Hvat er hvítvask.....	2
3. Lógargrundarlag og eftirlit	2
4. Útbjóðarar av tænastuveitinum til fyrítøkur skulu lata seg skráseta	3
5. Framferðarháttur í sambandi við skráseting í hvítvaskskránni.....	4
6. Heiðursemismeting av leiðslulimum og veruligum eigarum.....	4
7. Noktan at skráseta og striking	7

Vegleiðing um skráseting í hvítvaskskránni hjá Skráseting Føroya:

1. Innleiðing

Henda vegleiðing fevnir um tann partin av eftirlitinum við hvítvaski av vinningi, sum hoyrir undir Skráseting Føroya.

Høvuðsdenturin í vegleiðingini verður lagdur á tann partin av eftirlitinum, sum fevnir um skylduna hjá ávísnum fyrirkomum og persónum at skráseta seg hjá Skráseting Føroya. Greitt verður frá, hvat hvítvask er, hvørjar hesar fyrirkomur eru, hvussu skrásetingin fer fram og hvørji krøv verða sett til eigarar, leiðslu v.m. í sambandi við skrásetingina.

Vegleiðingin byrjar tó við at greiða yvirskipað frá um skipanina, lógargrundarlagið og teir ymisku eftirlitsmyndugleikarnar á hvítvaskøkinum.

2. Hvat er hvítvask

Hvítvask er ein roynd at fjala, at ein inntøka stavar frá einari revsiverdari atgerð. Talan kann vera um inntøku stavandi frá sølu av narkotika, peningasviki, heimildarsviki, avnoyðslu, stuldri, ráni o.ø. Hvítvask hevur til endamáls at “broyta” ólógligan (svartan) pening til lógligan (hvítan) pening, sum kann brúkast á vanligan hátt.

Hættir til tess at fjala hvítvask kunnu t.d. vera at veksla pening til annað gjaldoyra, at flyta pening elektroniskt til útlandið (t.d. við nýtlu av einum felagi, sum ikki hevur nakað veruligt virksema) ella at brúka peningin til keyp av t.d. fastari ogn ella ognum til vinnuvirksema.

3. Lógargrundarlag og eftirlit

Serstakt fyri føroysku hvítvasklóggevuna er, at hon fevnir um bæði felagsmálsøki og sermálsøki. Annar parturin av lóggevuni, sum hoyrir til felagsmál, er settur í gildi fyri Føroyar við kongligari fyriskipan¹. Hin parturin er skipaður við føroyskari løgtingslóg, og verður nevndur hvítvaskløgtingslóg².

Kongliga fyriskipanin fevnir um advokatar og ein stóran part av fíggarøkinum, tó undantikið m.a. realkredittstovnar, lívstryggingarfeløg og pensjónskassar, sum hoyra undir eftirlitsvirksema hjá Tryggingareftirlitinum eftir hvítvaskløgtingslógini.

Undantikið advokatar, fevnir hvítvaskløgtingslógini um stóran part av teimum sonevndu “liberalu” vinnunum, undir hesum grannskoðarar, ognarmeklarar, listahandlarar, uttanhýsis bókhaldarar, skattaráðgevar og onnur, sum vinnuliga veita somu tænastrur sum góðkendir grannskoðarar, ognarmeklarar og advokatar vanligu veita, til dømis hjálp í samband við keyp og sølu av fastogn, fyrirkomum ella feløgum.

¹ Anordning nr. 813 af 12. august 2019 om ikrafttræden for Færøerne af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven), sum broytt við anordning nr. 922 frá 26. juni 2023.

² Løgtingslóg nr. 190 frá 18. desember 2020 um fyrirbyrgjandi tiltøk ímóti hvítvaski av vinningi og fígging av yvirgangi, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 69 frá 22. mai 2023.

Eftirlitsmyndugleikarnir á hvítvaskøkinum eru:

- Skráseting Føroya: hevur m.a. eftirlit við grannskoðarum, ognarmeklarum, uttanhýsis bókhaldarum, útbjóðarum av tænastruveitingum, og øðrum persónum og fyrirkøsum, sum vinnuliga veita líknandi tænastrur sum góðkendir grannskoðarar, ognarmeklarar og advokatar vanligar veita.
- Tryggingareftirlitið: hevur m.a. eftirlit við realkredittstovnum, lívstryggingarfeløgum og tvørgangandi pensjónskassum.
- Fíggingareftirlitið (Finanstilsynet): hevur m.a. eftirlit við peningastovnum, sparifyrikøsum, virðisbrævameklararfeløgum, íløgufyrisingarfeløgum og íløgufelagsskapum.
- Advokatráðið (Advokatráðet): hevur eftirlit við advokatum.

4. Útbjóðarar av tænastruveitingum til fyrirkøsur skulu lata seg skráseta

Sambært § 46 í hvítvaskløgtingslógini skulu útbjóðarar av tænastruveitingum til fyrirkøsur skrásetast hjá Skráseting Føroya fyri at reka hetta virkseimið. Talan er um eina samanumtøku av ávísam persónum og fyrirkøsum, og fevnr um persónar og fyrirkøsur, sum m.a. útinna niðanfyrinevnda virkseimi, sbt. § 2, stk. 1, nr. 12 í hvítvaskløgtingslógini:

- a) Líkamligir ella lögfrøðiligir persónar, sum stovna vinnufeløg fyri triðjamann við vinnuligum endamáli, t.d. seljarar av frammanundan skrásettum vinnufeløgum.
- b) Persónar, sum vegna triðjamann virka sum nevndarlimir ella stjóri fyri eina fyrirkøsu, ella syrgja fyri at onnur gera tað – sum líður í teirra vinnuvirkseimi.
- c) Fyrirkøsur ið lata heimstaðaradressur ella líknandi adressur og hartil knýttar tænastrur, vera tøk hjá øðrum fyrirkøsum (sonevnd “kontórhóttell” ella “business center”). Tað er tó ein treyt, at skrivstovutænastrur eisini eru til taks hjá fyrirkøsunum, sum t.d. reseptión og telefontænastrur.
- d) Umsitarar/fyriskitarar/trustees. Talan er um ein og hvønn, sum á vinnuligum grundarlagi virkar fyri ella sær til, at ein annar persónur umsitur ella er fyriskitari hjá einum grunni ella aðrari líknandi lögfrøðiligari skipan. Umsitarar og fyriskitarar eru fyrirkøsur – burtursæð frá advokatum, peningastovnum og grannskoðarum – ið hava sum uppgávu at umsita ella standa fyri peninginum hjá grunnum. Sonevndir “trustees” eru eisini fevndir av hugtakinum – t.e. persónar, sum av stovnarinum av einum “trust” er valdur til at umsita ognirnar í trustinum.

Ein trust er ein skipan, sum byggir á eina avtalu um, at stovnarin avhendar ognir til ein ella fleiri umsitarar (trustees) til fyrimuns fyri ein ella fleiri ávísar persónar (beneficial owners) ella endamál. Ein trust er ikki tað sama sum ein grunnur. Mótsett einum grunni kunnu ognarlutirnir í einum trust fðrast aftur til stovnararnar. Ein trust gevur tískil móguleika fyri, at ein stovnari kann verja seg mótvegis sínum kravánum í eitt tíðarskeið fyri hareftir at kunna fðra ognarlutirnar aftur til sín sjálvs.

- e) Persónar, sum á vinnuligum grundarlagi virka sum ella síggja til, at ein annar persónur virkar sum partaeigari – t.d. ein nominee, sum er ein persónur, ið hevur partabrøv skrásett í egnum navni í eigarabókini hjá felagnum, men har ein annar er tann veruligi eigarin av partabrøvunum.

Listin omanfyri er ikki tðmandi.

Tað er ein treyt fyri at vera skrásettur, at eigararnir og leiðslan ikki eru dømd fyri revsiáløgd viðurskifti, sum grunda stóran vanda fyri misbrúki av starvinum ella arbeiðinum. Harumframt er tað ein treyt, at persónurin/fyritøkan ikki hevur latið inn áheitan um endurskipanarviðgerð ella konkurs ella er undir endurskipanarviðgerð ella konkursviðgerð.

Kravið um skráseting fevnir ikki um løggildar og skrásettar grannskoðarar. Fyritøkur og persónar, sum reka vinnuligt virksemlíkt virkseminum hjá advokatum og løggildum og skrásettum grannskoðarum, t.d. ognarmeklarar, skattaráðgevar og eksternir bókhaldarar, skulu heldur ikki skrásetast, uttan so at hesir útinna skrásetingarskyldugt virksemlíkt³.

Løggildir og skrásettir grannskoðarar skulu í staðin skráseta seg í eina skrá fyri góðkendar grannskoðarar við heimild í grannskoðaralógini. Skráin er at finna á heimasíðuni hjá Skráseting Føroya, www.skraseting.fo, við at trýsta á “grannskoðarar” og síðan trýsta á antin “løggildir grannskoðarar” ella “skrásettir grannskoðarar”.

Ognarmeklarar skulu skrásetast í eina serliga skrá hjá Skráseting Føroya, við heimild í lóg um keyp og sølu av fastogn.

5. Framferðarháttur í sambandi við skráseting í hvítvaskskránni

Áðrenn farið verður í holt við at reka virksemlíkt sum útbjóðari av tænastrásetingum til fyrítøkur, krevst skráseting av virkseminum hjá Skráseting Føroya. Søkt verður við at fylla út fráboðanarskjal umframt skjal til fráboðan av *leiðslulimum* og *veruligum eigarum* hjá fyrítøkuni⁴. Hesi skjøl eru at finna á heimasíðuni hjá Skráseting Føroya.

Gjørt verður vart við, at skráseting í partafelagsskránni hjá Skráseting Føroya ikki fevnir um skráseting sambært hvítvaskløgtingslógini.

6. Heiðursemlíktmeting av leiðslulimum og veruligum eigarum

Fyri at kunna skrásetast hjá Skráseting Føroya, skal Skráseting Føroya fyrst gera eina sokallaða heiðursemlíktmeting av *leiðslulimum* og teimum *veruligum eigarum* í fyrítøkuni.

Skráseting Føroya kannar, um *leiðslulimir* og teir *veruligu eigararnir* í tí fráboðaðu fyrítøkuni hava fingið dóm fyri revsiáløgd viðurskifti, sum grunda stóran vanda fyri misbrúki av starvinum ella arbeiðinum. Kanningin er grundað á revsiváttan, sum Skráseting Føroya hevur fingið útflyggjað um viðkomandi persónarnar.

Leiðslulimir skulu skiljast á sama hátt sum stjórn og nevnd í fyrítøkum. Fyri persónligt riknar fyrítøkur, fevnir hugtakið um teir persónligu eigararnar av fyrítøkuni.

Teir *veruligu eigararnir* eru teir persónar, sum verða nevndir í § 2, stk. 1, nr. 9 í hvítvaskløgtingslógini, sum eiga ella hava ræði á einari fyrítøku. Talan er sostatt um likamligar persónar, sum í síðstu atløgu beinleiðis ella óbeinleiðis eiga ella hava ávirkan á einum nóg stórum eigaraparti ella atkvøðurætti í einari fyrítøku, ella sum á annan hátt útinna ávirkan í fyrítøkuni, undir hesum:

³ Sí nærri um skrásetingarskyldugt virksemlíkt niðanfyri undir punkt 4.1 – 4.3.

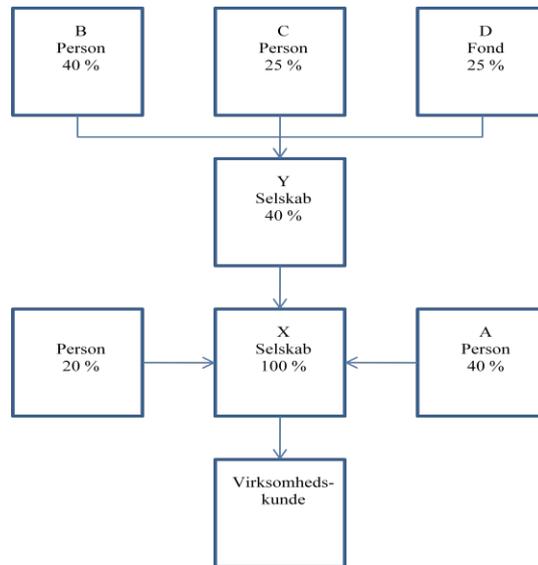
⁴ Sí nærri um *leiðslulimir* og *veruligar eigarar* niðanfyri undir punkti 6.

1. persónar, sum í síðstu atløgu eiga ella hava ávirkan á einum felagi við beinleiðis ella óbeinleiðis ognarrætti yvir meira enn 25% av eigarapørtunum ella atkvøðurrættindunum í felagnum, burtursæð frá feløgum, hvørs eigarapartar verða handlaðir á einum reguleiðum marknaði (børsskrásett feløg).
2. Persónar, sum á annan hátt útinna eftirlit við leiðsluni hjá felagnum.
3. Persónar, sum sambært viðtøkunum hjá einum grunni ella á annan hátt skulu móttaka 25% ella meira av útlutanarpeninginum ella aðrari ogn hjá einum grunni ella aðrari líknandi lögfrøðiligari skipan, um nevndu persónar eru kendir.
4. Tann bólkurin av persónum, í hvørs høvuðsáhugamáli ein grunnur ella onnur líknandi lögfrøðilig skipan er stovnað ella virkar.
5. Persónar, ið hava ávirkan á í minsta lagi 25% av útlutanarpeninginum ella aðrari ogn hjá einum grunni ella aðrari líknandi lögfrøðiligari skipan.
6. Fyri trustar ella líknandi lögfrøðiligar skipanir eru veruligu eigararnir stovnarin/stovnararnir, umsitarin/umsitararnir, verjin/verjarnir og serligu njótunartilskilaði, sum hava gagn av lögfrøðiligu skipanini ella lögfrøðiligu eindini ella, um teir serligt njótunartilskilaðu ikki eru kendir enn, so tann bólkurin av persónum, sum hevur høvuðsáhuga í, at lögfrøðiliga skipanin ella eindin er stovnað ella virkar, Harumframt er ein og hvør annar likamligur persónur, sum endaliga hevur ræði á trustinum við beinleiðis ella óbeinleiðis ognarskapi ella á annan hátt hevur ræði, veruligur eigari.

Eins og tað framgongur av allýsingini omanfyri, eru teir *veruligu eigararnir* likamligir persónar. Um tað ikki finnst ein ella fleiri persónar, sum eru fevndir av allýsingini, hevur fyrítøkan ongar *veruligar eigarar* sbrt. hvítvasklóggávuni.

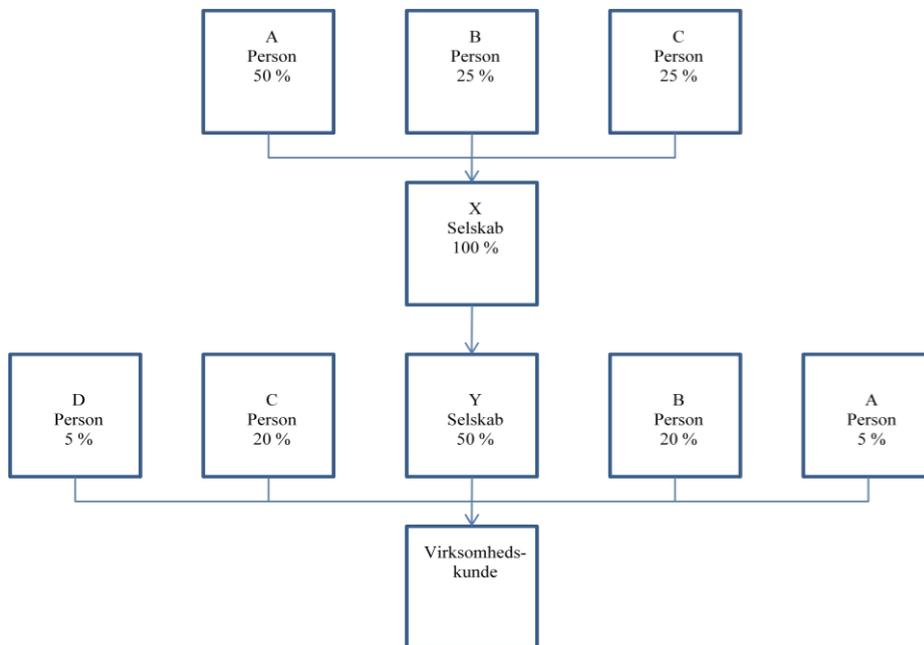
Fyrítøkan ella felagið skal greina allan eigara- og eftirlitsbygnaðin, t.v.s. eigaraketuna hjá fyrítøkuni ella felagnum. Tá ið fyrítøkan/felagið hevur vitan um, hvørjir persónarnir eru, sum í síðstu atløgu eiga fyrítøkuna/felagið, skal finnst fram til, hvør av teimum í minsta lagi hevur 25% eigarapart ella atkvøðurrætt.

Dømi 1:

Persónur A er *veruligur eigari* (40%), tí A eigur ella hefur ávirkan á 40% av felagi X, sum eigur ella hefur ávirkan á 100% av virkiskundanum. Persónur B, ið eigur ella hefur ávirkan á 40% av felagi Y, sum eigur ella hefur ávirkan á 40% av felagi X, er ikki *veruligur eigari*, tí hann einans eigur ella hefur ávirkan á 16% (40% av 40%) av virkiskundanum. Dømi vísir, at felagið noyðist at seta seg inn í eigara- og ræðisbygnaðin á fleiri stigum fyri at finna fram til *veruliga eigaran*.

Dømi 2:

Persónur A er *veruligur eigari* (30%), tí A eigur 50% av felagi X, ið eigur 100% av felagi Y, sum eigur 50% av virkiskundanum. Hartil eigur A beinleiðis 5% av virkiskundanum.

Persónur B er *veruligur eigari* (32 ½%), tí B eigur 25% av felagi X, ið eigur 100% av felagi Y, sum eigur 50% av virkiskundanum. Harumframt eigur B beinleiðis 20% av virkiskundanum. Persónur C er *veruligur eigari* av somu orsök sum persónur B.

Feløg, hvørs eigarapartar verða handlaðir á einum reguleraðum marknaði, eru ikki fevnd av lýsingini av *veruligum eigarum*.

Persónar, sum nevndir í nr. 2 kunnu m.a. vera persónar, sum hava rætt til at útnevna ella avseta fleiri av limunum í nevndini ella stjórnini hjá einum felagi.

Sum nevnt í nr. 3, eru persónar, sum sambært viðtøkunum hjá einum grunni ella á annan hátt skulu móttaka 25% ella meira av útlutanarpeninginum ella øðrum ognum hjá einum grunni ella aðrari líknandi lögfrøðiligari skipan, í tann mun teir eru kendir, fevndir av allýsingini av *veruligum eigarum* í hvítvasklóggávuni.

Sambært nr. 4, er tann bólkurin av persónum, ið hvørs høvuðsáhugamáli ein grunnur ella onnur líknandi lögfrøðilig skipan er stovnað ella virkar, eisini fevndur av allýsingini av *veruligum eigarum*. Um nevndu persónar ikki eru kendir, t.v.s. ikki ítøkiliga eru útnevndir, vil tað vera nøktandi at viðmerkja tann bólkinn av persónum, ið hvørs høvuðsáhugamáli ein grunnur ella t.d. ein “trust” er stovnaður ella virkar. Í hesum føri er tað sostatt ikki eitt krav at eyðmerkja teir einstøku persónarnar í bólkinum.

Harumframt eru persónar, nevndir í nr. 5, ið hava ávirkan á í minsta lagi 25% av útlutanarpeninginum ella aðrari ogn hjá einum grunni ella aðrari líknandi skipan, fevndir av allýsingini av *veruligum eigarum*. Hetta fevnir um nevndina hjá grunninum, ið stýra grunninum í samsvari við tað, sum er ásett í viðtøkunum hjá grunninum. Hevur ein grunnur eina nevnd á 5 persónar við eins stórarri ávirkan (20%) er eingin av nevndarlimunum *veruligur eigari* sambært nevnda kravinum. Er talan hinvegin um 3 nevndarlimir við eins stórarri ávirkan, eru allir 3 nevndarlimirnir *veruligir eigarar*.

Við “aðrari ogn” er at skilja ogn av einhvørjum slag, óansæð um talan er um leysafæ ella fastogn, materiella ella immateriella ogn, umframt lögfrøðilig skjøl, ið prógva ognarrættin til ognina ella rættindi knýtt at ognini.

Í einum føroyskum grunni kann útlutan einans fara fram av tiltakspeninginum hjá grunninum, t.e. tí sokallaða “útlutanarpeninginum”. Tískil er viðkomandi at hyggja eftir, um persónar eru, ið skulu móttaka í minsta lagi 25% av útlutanarpeninginum hjá grunninum.

Tað áliggur fyrítøkuni at gera tær neyðugu kanningarnar til tess at finna fram til teir veruligu eigararnar, og at prógva við skjølum at upplýsingarnar eru rættar. Sum omanfyri nevnt, fæst skjál til fráboðan av *leiðslulimum* og *veruligum eigarum* á heimasíðuni hjá Skráseting Føroya, www.skraseting.fo, ella við at venda sær til Skráseting Føroya.

Um broytingar fara fram í upplýsingum um persónar, sum hava fingið eina heiðursemismeting, skal Skráseting Føroya fáa fráboðan um hetta. Hetta er t.d. støðan eftir ein dóm, ella eftir at ein fyrítøka hevur fingið nýggjan stjóra ella eigara.

Leiðslan og teir *veruligu eigararnir* hjá fyrítøkuni skulu til einhvørja tíð liva upp til krøvini um heiðursemi.

7. Noktan at skráseta og striking

Skráseting Føroya kann nokta at skráseta – og harvið nokta fyrítøkuni ella persóninum at útinna tað aktuella virkseimið – um persónurin ella *leiðslulimir* ella *veruligu eigararnir* hjá fyrítøkuni eru dømdir fyri revsiáløgd viðurskifti, sum grunda stóran vanda fyri misbrúki av starvinum.

Skrásetingin kann einans vera noktað, um viðkomandi er dømdur, og tey viðurskifti, sum viðkomandi er dømdur fyri, aktuelt grunda ein stóran vanda fyri misbrúki. Metast skal um slag og grovleika av kriminalitetinum, týdningin í mun til ta ávísu fyrítøkuna og um tíðina, sum er liðin síðan kriminaliteturin fór fram.

Avgerð um noktan at skráseta vegna revsiáløgd viðurskifti, skal leggjast fyri rættin, um móttakarin av avgerðini ynskir tað.

Striking úr hvítvaskskránni, vegna revsiáløgd viðurskifti, kann einans fara fram, um tað verður staðfest við dómi, at persónurin ikki skal reka nevnda virkseimið.

Annars kann striking fara fram, um ein fyrítøka er skrásett av misgávum, ella um fyrítøkan ikki longur útinnir virkseimi, sum skal skrásetast. Um striking skal fara fram í hesum føri, skal fyrítøkan boða Skráseting Føroya frá, at fyrítøkan ynskir at vera strika úr skránni.